

HETILAP

A Hetilap megjelen hetenként kétszer, szerdán és szombaton egy-egy iven. — A hirdetések négyszer hasábozott sorának ára 3 pkr.

Előfizetési ár:
Évnyegyedre vidéken 2 ft. 50 kr.
helyt 2 — 24 —
Félévnyegyedre vidéken 5 — 40 —
helyt 4 — 48 —

az ipar-világ, tudomány, művészet s szépirodalom köréből.

37. szám

Kolozsvártt Szerda Julius 20.

1853.

Tartalom:

Felszólítás egy hazai terménykiállítás ügyében. — Nehány szó a kereskedelmi tanoda ügyében. II. *Finály II.* — Pusztá város. *Gyárfás F.* — Géczy András. Történelmi novella. (*Végo.*) *Jósika Kálmán.* — Levelezések. — Hírfüzér. — Mozaik. — Hibaigazítás — Hirdetések.

(Beküldetett.) Szében jul. 12.-kén.

A *Gazetta Transilvania* 50-k számában, valamint a brassói német lap 51-k számában hírként az közöltetett, miszerint néhány orosz ezred Erdélyen át menend rendeltetése helyére.

Noha e hír, mely magában a Siebenbürgen *Bote* 107 számában is elhamarkodva közlé tétetvén, ugyanazon lapban már e hó 11-kén mint merőben alaptalan visszavonatot: a közönség megnyugtatására szükségesnek tartjuk kijelenteni, hogy ezen légből kapott híreknek annyival kevésbé kell hitelt adni, mint hogy a jelenkorban mint tudva van, külső-országi csapatok idegen földön csak kölcsönös megegyezés útján vonulhatnak keresztül, mi ily esetben élelmezési készülődéseket, előfogatok előállítását tetto volna szükségessé.

Fel vagyunk hatalmazva főleg a közönség megnyugtatása végett kijelenteni, miszerint a cs. k. austriai kormány részéről semmi intézkedés sem tétotett a szabadságosok behívására, élelmiszerek egybegyűjtésére s a t. valamint az ezekkel együtt fölmerült azon hírek igazolására sem, miként csapatok tétetnének mozgóvá és összpontosíttatának, a közönség tehát e tekintetben is teljesen nyugodt lehet.

Felszólítás

egy hazai terménykiállítás ügyében.

A múlt évi gyümölcskiállítás alatt természetesen fejlődött ki egy országos terménykiállítás eszméje. Ezen eszme kivételére kedvezőbb kilátások alig voltak, mint a jelen évben. Az ország vidékeiről egybehangzó tudósítások után úgy látszik: hogy ezen év nem fog a legmostohabbak közé tartozni, szántó-földeink, szőlőink, kerteink jó reménynyel biztatnak, s talán nem lesz egyetlen termény-czikk, mely földünknek megterem, hogy az iparos szorgalmát ezen évben némileg meg ne jutalmazná.

Ilyen körülmények közt azon bizottmány, mely a múlt évben a kormány jóváhagyása mellett a gyümölcskiállítást rendezte, ugyan-csak a magas kormány kegyes engedelmenek teljes reményével egy a hazai termelés minden nemreire kiterjedő általános terménykiállítás megkísérletét vette czélba.

Ezen kiállítás jelen évi november 2-ik és 3-ik hetében, a nevezett hó 10-ik napján kezdve 24-ik napjáig Kolozsvártt fogna tartatni, az a végre kitűzendő s annak idejében hírlapilag s magán-hirdetések útján közzé tethető külön helyiségben.

Tárgyai lesznek:

a) Mindennemű gabona-nemek szemben, s ismertetés végett kalászbán, vagy

természetes minőségben, p. o. búza- rozs- árpa- köles- zab- török-búza-fajok sat.

b) Kerti- és hüvelyes vetemények, természetben és magban, úgy szintén minden más gazdasági tekintetben érdekel birható termények, mint len, kender, burgonya, dinnye, tök, repce, gumborka fajok sat.

c) Mindenféle gyümölcs-fajok u. m. alma, körte, szőlő, his, dió, magyaró, gesztenye sat.

Hasznait egy ilyen kiállításnak minden gondolkodó ember kitalálja. Földmivelő nemzet voltunk és azza is leszünk. Ismerni kell mivel birunk, mire képes hazánk földje. Sok jeles gazdánk volt s van elszórva a hazában, kik ismeretlenül a gazdaszat egy vagy más ágában kitűnő szorgalmat és sikert fejlettek, s egy vagy más gazdaszati czikket másoknál nagyobb szerencsével és haszonnal műveltek; nagy ideje van, hogy szorgalmuk mutatványai megismertessenek s példájok utánzást s nemes versenyt költsen fel.

Hazafi bizalommal szőlítjuk fel tehát mindazokat, kik egy ilyen kiállítás üdvös eredményeit elismerik, minden nagyobb és kisebb birtokosokat, gazdasziteket, szőlő és gyümölcsstermelőket, méltóztassanak a mi jeles, kitűnő s közgazdaszati tekintetben magánosokra úgy, mint egész községek nézve kiválólag hasznos és közérdekűvé válható van birtokukban, abból a kiállítás czéljára jól conservált s az elszállításra ügyesen elkészített elégséges számú mennyiségben s példányokban folyó évi november 10-ik napjáig Kolozsvárra bekülden.

A jó czél biztosabb elérésére felszólításunkhoz szükségesnek látjuk a következő kérésünket csatolni.

1-ör A küldeményeknél legyen kijelölve, ki, hol, milyen természetű vagy miveletű földben s mikép természet p. o. ez vagy amaz gabona vagy vetemény-nemeket s ehez képest a termény sajátsága-e vagy a miveletési módor érdeme-e annak nagyobb tökélye? úgy szintén hazai faj-e az vagy külföldi? sat.

2-ör A gyümölcs és szőlő s minden más sokféle variatíókba megjelenő fajknál jelöltessék ki tisztán honi-e vagy külföldi? asztali vagy inkább gazdaszati gyümölcs-e? mi a vidéki, helységi vagy valódi neve, termékenységé, tartóssága s egyéb minőségai? főleg az egyes gyümölcs-fajoknál a pakolásba gondosságot, tiszta megnevezést s elkülönítést kérünk.

3-ör Magmutatványok beküldésénél szükséges lesz azokat akár papírba, akár ruhába bonyolítva be is pecsételni.

4-er Kertészeti jeles és megpróbált eszközök mutatványait is — jót állás mellett — szívesen fogadunk.

A kiállítás eredményéről hírlapi uton és szükség esetében egy szerkezendő röpirat által értesítjük a t. cz. közönséget, s azoknak kik küldeményeikkel ezen közérdekű vállalatot elősegítendik, szerencsénk lesz ezen röpiratot kezeikbe juttatni.

A küldemények átvételével tanár Nagy Ferencz ur bizatván meg (lakása: belső Farkasutca 54 szám) méltóztassanak a tisztelt beküldők, bár mi névvel nevezendő küldeményeiket a szerint intézni, hogy azok nevezett

hazánkfa kezeibe juthassanak, ki a t. küldőket szükség vagy kívánság szerint meg is fogja nyugtatni.

Kolozsvártt 1853-ik évi julius 17-ik napján.

G. Csáki György,
bizottmányi elnök.

Páll Sándor,
bizottmányi jegyző.

Nehány szó a kereskedelmi tanoda ügyében.

II.

A kereskedés jelenlegi állapotjánál fogva és azon követelések kielégítésére, melyeket egy részről a közönség, más részről a törvénykezés a kereskedővel szemben teszen, azon tudományok, melyek egy kereskedő elméleti ismeretének alapját képezik, következők lennének: nyelvismeret, számtan, könyvvitel, és általános áruismeret. Ezekhez még mint segédanyagok mellőzhetlenül járulnak: a kereskedelmi földrajz és történet és a kereskedést legközelebből illető törvények ismerete. Ezen tanok minden eddig létező jobb kereskedelmi tanodának fel vannak véve.

Vizsgáljuk most meg, mennyi ezekből szükséges az erdélyi részletkereskedőnek.

Legelőször is a nyelvismeretet vévén tárgyalás alá, minden ember előtt világos, hogy az anyanyelv alapos ismerete, olyan kelléke egy általános miveltségnek, melyet a kereskedőtől, mint a mivelt társaság tagjától követelni, tökéletesen fel vagyunk jogosítva. Politikai állásunk és kereskedelmi viszonyaink a birodalommal azon kívül a német nyelvet is elkerülhetlen szükségessé teszik, míg a kereskedelmi mütani nyelv az olasz nyelv tudását teszi kívánatossá. Ezek tehát a szükségesek Több és bővebb nyelvismeret nem okvetlen szükséges, habár bizonyosan hasznos, és legalább az általános miveltségre nézve nagy befolyású.

A számtan egész kiterjedésében, a mennyiben közvetlenül belévág az élet viszonyai-ba, minden kereskedelmi ismeretek alapja. Ez azon tan, melynek tökéletes, a részletig ható ismerete nélkül kereskedő nem képzelhető, és minden egyéb tanok közül az egyetlen egy, melyet minden gyakorlat nélkül, az iskolában tökéletesen meg lehet tanulni.

A könyvvitel vagy számtartás, a számtan egyenes kifolyása, és a rendes kereskedőnek épen oly elkerülhetlen szükséges, mint amaz. Míg azonban minden kereskedőnek számvetése egy és ugyanaz, majd minden külön águ kereskedés könyvvitele más, és nevezetesen a részlet- és osztály-kereskedő sokkal egyszerűbb mint a nagykereskedőé. Világos, hogy az erdélyi, mint részletkereskedő az egyszerűbb könyvelési mód megtanulásával beéri, melyhez még egy kereskedelmi okirat-tan volna kötetendő.

Az általános áruismeret csak annyiban lehet tantárgy, a mennyiben azt iskolában érzékeltetés nélkül és a terményrajz és vegytan ismerete hiányával előadni lehet. Ezen egyben az elmélet valósággal csak előkészítő

alap. Az erdélyi kereskedő ebből annyival beéri, a mennyi a legfőbb és leggyakrabban előforduló árucikkek ismeretére elég.

Világos, hogy áruismét földrajz nélkül képzelni nem lehet, ép oly eldöntött igazság, hogy a földrajz történetet kíván. Milyen kereskedő volna is az, a ki árucikkjeinek hazáját még hírből se ismerné, a ki annak kereskedelmi történetéből legalább némi ismerettel ne bírna?

A mi végre a kereskedést érdeklő törvényeket, nevezetesen pedig a váltótörvényt illeti, számos tapasztalásból tudjuk, hogy az ebbeli tudatlanság sok bajba ejtheti és ejti is a kereskedőt, melyből vagy éppen nem, vagy csak nagy veszteséggel és költséggel Vorgódhetik ki.

Jelenleg Kolozsvárt, mint a magyar ajku Erdély fővárosában, három főtanoda virágozik, mind a három kitűnő férfiakat számít tanítóik közé, mind a három derék ifjakat képezett, de egyiknek sem czélja kereskedőt nevelni, és így éppen azon tanokat, melyekre kereskedőnek van szüksége, nem műveli. Ennek káros következtetését számos évvel óta tapasztalja a helybeli kereskedelmi társulat.

Azon szülék t. i. kik kereskedésre szánták fiaikat, nem adhatván őket rögtön be a boltba, hogy ott a kereskedés gyakorlati fogásait megtanulják, addig iskolába azaz collegiumba küldik, hogy tanuljon; ott tanul is, sokat és jól bizonyosan, de nem azt, mi neki pályájára szükséges, és így beállván a kereskedésbe a fiu, iskolai szorgalmának éppen annyi hasznát veszi, mintha soha sem tanult volna semmit, és így a drága tanítási költség és a még drágább idő elveszett, még nyomot sem hagyva maga után.

A helybeli kereskedelmi társulat rég érezvén e bajt, több évvel ezelőt egy tanodát állított, melynek czélja ezen hátramaradásokon némileg segíteni, az által, hogy a kereskedelmi tanulók vasárnapokon és innepnapokon tanítást nyerjenek oly tárgyakban, melyek a kereskedésben szükségesek. Bár mi csekély legyen is az e tanodából eddig nyert eredmény, bár mi láthatlan eddig befolyása a segítők nagy tömegére, mégis tagadhatlan, hogy a társulat nagylelkűen hozott áldozatai, már itt ott egyes gazdák öröme és hasznára bővebb gyümölcsözést ígérő reménydús virágokat csirázattak ki és gazdag hálát szerettek azoktól, kik eddig e tanoda jótéteményében részesültek.

De ily tanoda nem pótolhatja ki azon hiányt, mely az elméleti előkészítés elmulasztásából ered. Általában a hol u. n. vasárnapi tanodák léteznek, azok törekvése nem oda irányoz, hogy tanítson, hanem tanítványainál a tanultat folytonos ismétlés által emlékében tartsa; vasárnapi órákon gyakorlati ismereteket lehet szerezni, de elméleti tárgyakat tanulni nem.

Ezt érezvén a társulat, az iparkamarával egyetértésben más városok mintájára adakozás útján egy real-tanodát akart létre hozni, de ez nem sikerült. Miért, azt megfejtteni csak azért sem vagyunk képesek, mert legkevésbé sem vagyunk beavatva azon részébe az ügynek, mely a néhány nyilvános ülésen kívül lefolyt. Azonban a tény áll. Ezen nem sikerülés csapása senkit sem ért oly érzékenyen mint a kereskedelmi társulatot, ki pénzáldozatival készen állván, az eredményre úgy szólva már számított.

Hogy mégis egészen nyom nélkül ne maradjon a buzgalom, mely a real-tanoda ügyében feltámadott, a kereskedelmi társulat legalább vasárnapi tanodáját bővíté, és abba újabb pénzáldozattal egy második tanítót alkalmazott, megmutatván, hogy a költséget a nemes célra nem sajnálja.

Mindazonáltal a bajon segítve nincsen, alaposabb orvoslás szükséges ide, mint a milyet egy vasárnapi tanoda nyújthat; egy szóval kereskedelmi tanodára van szükség, azt állítani kell, annyi bizonyos. Miként és ki ere-

jéből? erre nézve bátrak leszünk jövő számunkban véleményünket és tervünket a t. illető közönség elébe terjeszteni.

Finály Henrik.

PUSZTA VÁROS.

Pusztá város, pusztá hely,
Hogy nincs benned a mi kell!
Bús az idő feletted,
Bús az élet tebenned.

Képed olyan keserves
Mint gyászos halotti vers;
Nincs rajtad egy víg vonás:
Tárcaza komám nincs áldás. . . .

Meg nézem még . . . hasztalan! . . .
Hej keserű nagybőjt van;
Nincs mi mondjon egy szép szót:
A zsebszó tár elfogyott.

Czifra sinor, most csak folt,
Rég mult el már a mi volt . . .
Pusztá város, pusztá hely
Lesz-e egyszer a mi kell?

Pusztá város, pusztá hely,
Adna isten a mi kell:
Egy nagy esőt ha adna,
Sűrűt, mint a jó szita;

S esnek egész egy hetet,
De ám minden csep helyet
Százaz bankó ha hullna,
Képed mindjárt virítna. —

Gyárfás F.

Géczi András.

(Történeti novella.)
(Vége.)

Ugyanazon idő tájban, midőn az előbbi jelenet folyt, merül fel előttünk egy új képlet a belvári barlangnál. Az éji vihar itt számszorla rémletesebb mint a Géczi vár körül, itt a villám újabb s jobb bizonyu helyek felmutatására szolgál s a dörgés minden szikla oldalon egy gunyolódó vízhangra talál, mi önhangjával felülmulni akarja a valót. A villám fényében három dombot látunk magunk előtt emelkedni s a közbelsőn, az ugynevezett Királykőn egy sötét üreg torkolatját, mely mélyen e hegy kebelébe sülyed.

Az üreg előtt néma csoportozat áll mozdulatlan minden egyes tag állig beburkolva s fegyverekkel ellátva; a tündező fény-ár mind meg annyi gnomoknak festi őket. Mélyen az üreg öbléből derengő vörös fénnyel küszködik elő s több elvonuló árnyak kivehetők. Nem sokára érthetlen zajgás hat fel a barlang kebeléből, a mely végre a közeledés által emberi hangokká változik.

Fegyveres emberek lépnek elő egyenként az üregből vezetelve egy sugár delialaktól.
— Itt vagyunk tehát mindnyájan? kérdé egy kellemes, erőteljes férfi hang.

— Itt mindnyájan, hangzék minden sötét alaktól. Valahára elértem azon napot, hogy borszum teljesülj perczét közeledni látom tehát. Bátorság, férfiak! egy nyulszívű ellenében álltok, egy gyáva hölgyrabló ellen. Itt lesz nem sokára fejedelmetek, kinek hősies magyar keble ég a vágytól kedves honfiai szívéhez szoríthatni. Éljen, éljen Bethlen Gábor.

— Éljen Bethlen Gábor, volt a harsány öszves kiáltás, minek rohanzó hangja a dörgés zugó morajjával vegyült.

— Most csendesen legyünk, mindenki nesztelenül kövessen: egy pusztá hang árulónk lehet s mindünket végveszélybe döntethetne.

Az ismételten ifiu előlment s utána a többi férfiak. Nem vala egy nesz hallható, csak a léptek rendes topogása s az alakok lélezete. Rémitő helyeken vezetett utjok: hol iszonyu szikla hasadások közt vígan csörömpölő csermelyek mellett, hol magasan álló szédítő szirtes keskeny hátai felett.

A villám végig futá az éjjeli rémes vándorok fejei fölött, min rémes arczvonásokat pillantunk meg.

Pár óráig tartott néma utjok, mialatt a hegyek szikláiról leszállva most biztos helyre értek: midőn hirtelen az előlmenő alak megállt, villámot látszat várni, hogy világánál tájékozassa magát. A tündező fénynek csakély távolságra mogorva falak mutatkoztak.

— Helyt vagyunk, mond siketen, de érzelem-kínok szülte reszkető hangon az alak. — Itt a retentő büntészek, ocsmány, égbekiáltó vétkes tettek palástja.

Bukni kell e büszke kény s undor történetek hirmondójának. — E szavak után hosszszas éles füttyentést hallata az ifiu, mely hang a rémitő éji vész zajának szárnyaira fonódva odább dühöngött.

Pár percz telt el nesztelen, midőn a távolból az előbbihez hasonló füttyentés lön a válasz.

— Emberünk résen áll, nincs veszíteni való időnk, kövessetek. E szavak után halkal vezeté társait a vár felé. Alig valának pár száz lépésre attól, s egy sötét alak bontakozik ki a sűrű homályból, ki egyenesen a közeledőknek tartá.

— Megálljatok, mond hirtelen tompa hangon a jött — a zsarnok most úzi undok játékát, suttogá az ismeretlen csoport vezetőjének. Váratlan lesz neki e csapás s munkánk könnyű, a titkos rejtejt folyosó nyitva áll, mely minket a vár szívébe vezetend.

— De nézd csak, miféle vörös fénnyel az, mi a mogorva falak közül küszködik fel.

— Fáklyák világa, egy szerencsétlen ifiut fejeznek ott le, ki a zsarnokkal daczolni mert, s a fejedelmi tréfák eszköze lenni nem akart.

— Siessünk, siessünk!! kiált az ifiu düh-től reszkető hangon, mire egy csattanás felelt, mintegy palástolandó a gondatlan felkiáltást. — Tán megmenthetjük még őt a zsarnok körmei közül.

— Késő már, mond visszatartólag a másik — nem látod-e: a fáklyák világa elhomályosult, végbevitték már a gyilkos tettet. De most kövessetek, itt az idő, tennünk kell. Ki e szavakat mondá, megindult s utána a többiek s a történelő kis zajgást is a zugó elemek morajja elfojtandják.

Pár perczig haladhattak, s az előlmenő most egy négyszögű üregbe, mi lábai előtt mélyede, a föld gyomrába ereszkede eltöredezett kölépésökön; utána egyenként a sötét alakok, s nem sokára mint tulvilági erővel bíró szellemek eltűntek a föld színéről.

Utjok szűk, nedves, pokoli sötétséggel teljes folyosó volt.

Mintegy 15 perczig haladhattak, midőn több lépcsők felett egy tágos föld alatti terembe értek: halvány szürkés fény derengett a merészen alkatolt boltozatok alatt.

Több fegyveres ember fejedelmi egyruhában látszott itt az érkezőkre várakozni.

— Meg van-e minden? kérdé az alak, ki az ifiutól a vár előtt a csapat vezetését átvevé.

— Minden, uram! — mond az egyik fegyveres — csak parancsokat várunk.

— Jutalmatok királyi lesz, ha a zsarnok bukni fog. Vága közbe az ifiu, kibem most senki másra, mint Ivánka kedvesére, Endrére ismerünk. Arca mély fájdalom tükre volt, de a gödreikbe mélyen bésett szemek világa borszut sugárza elő.

— Oszolnuk kell, mond az előbb szóló — Endre, te velem jössz, mi Ivánkát keressük fel; a többiek a számukra kirendelt helyekre távoznának, ezen fegyveresek leendő vezetők.

Különböző, mind sötét folyosókra vezető ajtókon szédültek el. Hagyjuk őket, s kövessük a lázító s fájdalmas érzelmektől ostromolt Endrét s vezetőjét.

Pár perc alatt a vár udvarára értek, hol még a rémitő emelvény állt, de hol most a fátyla-fény az éji sötétségnek ada helyét.

— Nézd ama tornyot, mond egy sötét tárgy felé mutatva; minék alig lehet körrajzát kivenni, s mi csak pár lépésre emelkedtél. Ott szenved jegyessed, ott gyilkolják talán a perczen jövőjének egész boldogságát.

— Ah! iszonyu gondolat! — kiált fojtottan Endre — siessünk, siessünk, míg késő nem leend.

Mindketten felhaladtak a kanyargó lépcsőkön, s több egymást átmetsző folyosón végig menve, az előbb említett toronyhoz értek.

— Ki az ott? kérdi hirtelen Endre, egy fehérlő alakra mutatva, ki a torony lépcsőiről közelede feléjük.

— Nem tudom, de csendesen légy, félénk tart — mond, ki Endrét ide vezető, halkal megfogva ennek kezét — hogyan te reszketsz?

— Reszketek, horzaszló előérzet feszíti keblemet.

A fehér alak alig vala három lépésre tőlük már, midőn hirtelen a vár ellenkező oldaláról iszonyu fény csapott ide, s feltárta az ösméretlen alakok arczeit.

Endre öröm, de e mellett egy kintelés előérzet felkiáltásával ragadá Ivánkát karjai közé, ki most előtte állt.

A vár épületei körül magas, nyulánk, recsegő lángoszlopok emelkedtek s a villámteljes felhőket csapdosák.

Rémitő hangok keletkeztek a vár udvaron, kardcsörtetések, jajongó felkiáltások, hadi lármá s a fékvesztett elemek zugása mind egy vegyületben tölték el a léget.

— Nem, nem — felel a hölgy nem mozdulva, átszellemült hangon s meredt szemcél a csapkodó lángokra szegve — itt veszély nem fenyeget minket, én az oroszánt már szívemhez szoritám s ezért véres körmeivel ő elereszté drága testedet.

Endre erőtlenné tántorga hátra felé, égehez meredő furtjeibe sülyesztve reszkető ujjait. Nincs eszet, mi az iszonyu kint s a kétségbeesés e rémitősen felcsigázott fokát lefesteni tudja. Kedvesét, kit ő megmenteni jött, gyalázatos játék által megcsalatra, saját önmagáért áldozatul esve látni, ez több volt, mint mennyit ő kiállhata.

Perczre némán állt, lesujtva a lelket ölö érzelmektől, mi alatt a zajgás általános lön, a lángok az egész vár fedelezetét elboríták: az őrizet eszeveszetteen futott szét, egy része a fejedelmi szobákba irányozva lépelt.

— Hol van Báthori? ordít most a fel-lázadt boszuhangján Endre, kit e halált kiáltó zsbaj fölráza kétségbeesett feszültségéből, vezess, vezess oda, hogy végpercemet boszultan lihegjem el.

Meztelen karddal rohant társa mellett a folyosókba tolakodó pán rettegéstől üzött fejedelmi zsoldosok sergét a fejedelem szobájába: ez fegyverben állt.

— Vissza, nyomoru hölgyrabló, itt a perc számot adni tetteidről, s e szavak után mint böszölt vad rohant a fejedelemre, de ez feltartá a halalos ütést s dörgő szózatával kiáltá előrohánzó zsoldosainak: Vágjatok le a vakmerőt — s alig valának e szavak kimondva: a hős ifu a sűrű csapások alatt eszméletlen rogyott össze.

— Oltátok el a fátylakat s kövessetek.

Pillanat alatt minden sötét lön s csak a távozók nesze vala hallható, s végre egy rejtett ajtónak tompa becsapódása.

Midőn a boszuló férfiak, Endre társai felérték a szobába: az üres volt, s csak a szerencsétlen ifu holtnak vélt testét találták.

A lángok mindent körülölelének izzókarjaikkal. S e rémitősen pusztító elem közepette leheté egy női alakot látni; arca sugárzó volt, ajkai körül mosoly lebegett s hát-

ran lépdelt az óriási üszkők között. Szétlengő haját s repülő ruháját a lángok már megkapták, de mitsem látszott észrevenni... Végre a fedelezet egymást tartó gerendázata iszonyu recsegés közt szikrával s hamuval töltve a léget, összeomlott, maga alá temelve a szerencsétlen elmezavart Ivánkát.

* * *

Géczy Endre sebeiből felgyógyulva boszut esküdött Báthori Gábor ellen, s hogy czéljának teljesülését inkább elérhesse, felajánlá ennek szolgálatait, mit az eszélytelen fejedelem elfogadott.

Nagy-Váradon, mint történetileg tudjuk, nem sokára egy összeesküvés élén állt, minék következté Báthori Gábor meggyilkoltatásá lön, mire ő Erdélybe sietett az új fejedelmet, Bethlen Gábort üdvözlendő. De itt a meggyilkolt fejedelem barátjai befolyására Géczy András Fogarasvár börtönébe juta, hol titkos méreggel mulék ki.

Jósika Kálmán.

LEVELEZÉSEK.

Kolos julius 13. Mig a helybeli sóaknabé nem zárattott, s ez által 50,000 rftal nem kevesbedett pénzforgalmunk, hiábavalók valának minden unszolásaink, kéreseinke polgártársainkhoz, hogy gazdaságaikat folytassák jobb móddal, s hogy gazdasági rendszerünkön bár valamit ujítsunk; ezek mind pusztába elhangzott szavak valának! Azonban egy év sem folya le az akna bezárás óta, s a szükség — e nagy oktató — kényszeritni kezdé a pénztelen s gabonátlan polgárság nagyobb részét, hogy mentő eszközről gondolkozzék. S ily súlyos körülmények között a kelbi tanács és esküdő közönség ha most egy előre a commassatio kivetelt nem is, de legalább azt kihivhette, hogy két forduló helyett ezután legyen három. Reánk nézve nagy nyereség ez is; ennek is sikerét tapasztalva, a szomszéd Torda példájára talán a commassatio kivetelire önként is reá állunk.

Idei gabonatermésünk jól biztatott, de a mostoha időjárás megszorította gazdaságainkat, mert a sok pázsmás esők miatt a törökbuza kapálással elkéstek, a szénacsinalás, ugarlás, aratás, mind egymásra halmozódott, nem tudja a szegény mezei munkás melyikhez fogjon; a szalmásgabonát pedig a felette nagy mértékben elszaporodott egér a lábáról vágja le.

Szénatermésünk nem lesz annyi mint tavaly, melynek oka az, hogy csordáinkat a tavaszszal későn fogván ki a kaszáló helyekről, azután szárazság volt egy darabig, s így a fű nem nöhetett jól, s a mi nőtt is, azt a sok egér teszi tönkre. Bár lenne e körülmény intő példa reánk nézve, hogy a marhákat jókor fogjuk ki kaszálóinkról.

Szőlőtermés nagy mutatkozik az idén is, csak hogy elkészülne. Dicséretére válik polgártársainknak, hogy a forradalom után a sok pusztá szőlőket szorgalmason kezdték művelni, melynek bizonyossága az: hogy két ezerről tizezre emelkedett az évi termés.

Marha- és juhtenyésztésünk — pénzjövödelmünk ez egyellen kútféje — meg lehetős lábra kapott a marhadög óta; csupán juhos gazdaságnak panaszolnak a tejelapadása ellen.

Méhtenyésztésünk a két legközelebbi években virágzásnak indult volt, ez idő alatt majd minden valamire való gazda méhret tett szert; de az idén reményeinkben nagyon megcsalattunk, mert nem csak a gyenge, hanem középszerűség méheink is eldőglöttek május és júniusban, midőn az ezen havakat megért méhek máskor megélték, sőt rajoztak is, most pedig a legjobb méhrel nem kaptunk rajot; egy pár ezer forinttal itt is szegényülünk. — S mint halljuk a mezősegen is rossz idejők volt a méheknek. A hideg szeles idő s a sok eső ártalmasok nekik.

Időjárásunk néhány nap óta megint esőre változott át hideg szelekkel; e hó 10-én délután északról egy néhány perczig tartott orkán dühöngött s épületeinkben, gyümölcsfaikban és törökbuzaikban sok kárt okozott.

Veres Sándor.

Bukarestből írják a Silltnek: Az ideihajózás megnyitása a legszebb reményeket kelté, hogy a gőzhajók útján a legelőnékebb forgalom fog kifejlődni, azonban nem úgy történt, noha a fejedelemség belsejéből oly rendkívül nagy mennyiségű gabonát szállítának, hogy a terüszállító hajók megkettőzését leheté várni. E helyett a pangás napról napra nagyobb lesz. Nem csak a kivitel szenved, hanem a behozatalra nézt is hasonló baj uralg. Ennek következtében a gabona és törökbuza 30 procentnél többet, az árpa pedig 50 pctet szállott, ellenben a gyarmatiárúk és angol kézművek (gyapot és szőrszövetek) 25—30 pctet hágtak. E miatt jövőre nézt aggodalmak vannak; az aratás mindenütt kedvező eredményt ígér, de félnek, hogy elfognak azzal késni. Gyapju és bőrökro történetek megrendelések, de nem hiszik, hogy végre hajtsanak, s azért ezen árucikknek is renkivül olcsók.

H I R F Ū Z É R.

* Kolozsvár jul. 20. Az aratás határunkon is elkezdődött. Voltak gazdák, kik ezt már egy hét előtt elkezdék, azonban a javában most foly. A termést itt is, mint általában az ország nagyobb részéből szépek mondják.

* Figyelmeztetjük t. olvasóinkat a mai számunkbani felszólításra a városunkban november napjaiban rendezendő terménykiállítás tárgyában. Legyen szabad reménylenünk, hogy azon szavak o hajott vizshangra találván, a kellő részvétet fel fogják ébreszteni.

** Az itteni lyceumban létező rajztanoda tanára azon szép gondolatra jött, hogy nevédekairaizából műkiállítást rendezzen. Az ideitárlat folyó hó 24-én reggeli 9—12, s délután 3—6 óráig lesz nyitva a lyceum nagy termében. Ezen minden bementi díj nélküli élvezet megérdemli, hogy számos látogatóknak örvendjen.

* De már még is lesz valami a Brasóba menetelből. Kaczvinszki tegnap előtt indult oda Szerdahelyi Kálmánnal, hogy az egy hét múlva hasonlag utnak induló társaság számára szállásokat rendezzen s általában úgy intézkedjék, hogy a társaság megérkezése után rögtön hozzáfoghassanak az előadásokhoz.

* Bázna fürdője kényelem és emléken gazdagabb lön. Hg. Schwarzenberg kormányzó urunk e fürdőt választván mulató helyül, felszólítás következtében a fürdő háttérén lévő kies völgybe egy kényelmes ösvényt készitének, melynek megnyitása e hó 10-kén ő magassága jelenlétében a legnagyobb ünnepelességgel ment vége.

* Szászvároson e hó 13-kán kezdődött az aratás. A szőlő és némely gyümölcsfaj ép oly szép reménynyel kecsegtet, mint a gabonatermés, melytől bizton várják, hogy a mult év hiányát helyre pótolja.

* O Felsége a mező-madarasi meteorokó találóját s átengedőjét 500 pfrtal méltóztatott legkegyelmesebben megajándékozni, mely pönt e hó 2-kán ünnepelesség közt a vásárhelyi vidéki parancsnok ur adá kezébe.

— Legfelsőbb helyeni elhatározás végett azon indítvány áll, miszerint 1855-ben Bécsben általános austriai ipartárlat nyitassék.

— Egy ember Berlinben kiváltságért folyamadott, egy olyan ábczére, melyet az asztalmaztatás és kopogtatásnál a feleletek kiszámítására biztosan lehessen használni.

— Vahot Imre előfizetési ivatek bocsátott ki a mult évben oly kitünő részvétell

